

Article No. 332

DOI: <https://doi.org/10.26881/srg.2024.11.15>

Artykuł badawczy / Research article

Dziedzina nauk humanistycznych / Humanities

Dyscyplina naukowa: językoznawstwo / Discipline of science: linguistics

Copyright © 2024 SRG and K. Wojan¹

Citation:

Wojan, K. (2024). Z polskiej leksykografii biograficznej, nekrologicznej i komemoratywnej. Rosja i ZSRS a Polska. Część III. (Bibliografia prac z lat 2023–2024). *Studia Rossica Gedanensia*, 11: 300–304.

DOI: <https://doi.org/10.26881/srg.2024.11.15>

Z POLSKIEJ LEKSYKOGRAFII BIOGRAFICZNEJ,
NEKROLOGICZNEJ I KOMEMORATYWNEJ.
ROSJA I ZSRS A POLSKA. CZĘŚĆ III.
(BIBLIOGRAFIA PRAC Z LAT 2023–2024)

KATARZYNA WOJAN

Uniwersytet Gdański / University of Gdańsk

Wydział Filologiczny / Faculty of Languages

Instytut Skandynawistyki i Fennistyki / Institute of Scandinavian and Finnish Studies
ul. Wita Stwosza 51, 80-308 Gdańsk, Polska / Wita Stwosza St. 51, 80-308 Gdańsk, Poland

Corresponding Author e-mail: katarzyna.wojan@ug.edu.pl

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0368-727X>

(nadesłano / received 8.10.2024; zaakceptowano / accepted 12.10.2024)

¹ This is an Open-Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), which permits redistribution, commercial and non-commercial, provided that the article is properly cited. Publisher: University of Gdańsk. Faculty of Languages [Wydawca: Uniwersytet Gdański. Wydział Filologiczny].

Abstract

From Polish biographical, obituary and commemorative lexicography. Russia and the USSR but Poland. Part 3. (A bibliography of selected works from 2023–2024)

The article is a continuation of research in the field of Polish biographical lexicography and – divisions newly developed by the author – obituary lexicography and commemorative lexicography. The study focuses on the issues of historical “Poland and Russia” as well as “Poland and the USSR” relations. This year’s work includes a list of 21 dictionaries by Polish authors. The bibliography covers the years 2023–2024.

Keywords: Polish lexicography, biographical dictionaries, Russia, the USSR, national memory.

Abstrakt

Artykuł stanowi kontynuację badań z zakresu polskiej leksykografii biograficznej oraz – nowo wyodrębnionych przez autorkę działów – leksykografii nekrologicznej i komemoratywnej. Badania koncentrują się wokół problematyki relacji historycznych „Polska i Rosja” oraz „Polska i ZSRS”. Tegoroczna praca zawiera wykaz 21 pozycji słownikarskich polskich autorów. Zgromadzona bibliografia obejmuje publikacje z lat 2023–2024.

Słowa kluczowe: leksykografia polska, słowniki biograficzne, Rosja, ZSRS, pamięć narodowa.

Cel i zawartość opracowania

Niniejsze opracowanie stanowi kontynuację badań z zakresu leksykografii biograficznej, nekrologicznej i komemoratywnej. Wyodrębnienie tych dwóch ostatnich działów słownictwa zaproponowano i uzasadniono w studium opublikowanym w numerze 10 niniejszego periodyku (Wojan 2022). Prowadzone badania koncentrują się wokół problematyki relacji historycznych „Polska i Rosja” oraz „Polska i ZSRS”. Głównym przedmiotem zainteresowania są biografie polskich obywateli – ofiar rosyjskiego imperializmu, sowieckiego totalitaryzmu, ofiar zbrodni komunistycznych itp. (zob. też Wojan 2023).

W artykule zamieszczono rejestr 21 pozycji bibliograficznych (łącznie z kumulacjami wydań). Zgromadzone w wykazie tytuły zostały wydane w Polsce. Spis treści opracowania, które ukazały się w latach 2023–2024.

Kluczem do stworzenia wykazu bibliograficznego publikacji o charakterze słownikowym (encyklopedycznym) są ważne fakty historyczne – zabory rosyjskie, zesłania, deportacje do ZSRS, mordy dokonywane przez Sowietów na Polakach, zbrodnia Katyńska i akty ludobójstwa, reżim komunistyczny, działalność polskiego podziemia, obozu narodowego, represje stosowane przez NKWD itd.

Niniejszy artykuł ma charakter materiałowy. Zawarta w nim faktografia w postaci dwóch spisów dorobku piśmienniczego z obszaru rzeczowej leksykografii posłuży jako podstawa do jej późniejszych analiz kwalitatywnych i kwantyfikatywnych.

Sposób rejestracji materiału

Tytuły wyekscerpowano ze zintegrowanego *Katalogu zbiorów polskich bibliotek naukowych* (NUKAT), a także katalogu Biblioteki Narodowej. Wykorzystano także zamieszczone w nim opisy bibliograficzne. Dodatkowo przeprowadzona została kwerenda tekstowa, w wyniku której uzyskano informacje o kolejnych tytułach. Pomocne okazały się też noty wydawnicze konkretnych publikacji.

W procesie konfigurowania wykazu zachowano porządek chronologiczny, co oznacza, że pozycje słownikarskie pogrupowano według roku ich wydania. W poszczególnych odcinkach czasowych publikacje uszeregowano alfabetycznie według nazwisk autorów lub redaktorów zgodnie z kolejnością liter alfabetu polskiego. Nazwiska współtwórców podaje się po tytule utworu. Tytuły pozycji w alfabetach innych aniżeli łaciński przytacza się w transkrypcji, stosowanej w procedurze katalogowania bibliotecznego. W miejscu opisu bibliograficznego zamieszczono nazwę wydawcy, instytucji wydawniczej lub jej oddziału. W adresie bibliograficznym uwzględniono również kolejność wydania, nazwę serii i liczbę stron. Po adresie bibliograficznym, zwykle w nawiasach kwadratowych, podaje się informacje dodatkowe dotyczące zamieszczonego w publikacji indeksu rzeczowego, języków przekładu, przeznaczenia pracy, tytułu okładkowego, zapisów dodatkowych na stronach przytytułowych, informacje o innym tytule pierwszego / poprzedniego wydania bądź oryginału oraz adnotacje informujące o przeznaczeniu lub typie publikacji dla określonego odbiorcy.

Bibliografia / References

- Wojan, K. (2022). Z polskiej leksykografii biograficznej, nekrologicznej i komemoratywnej. Rosja i ZSRS a Polska – ofiary antycywilizacji. (Bibliografia prac z lat 1832–2021 – w wyborze). *Studia Rossica Gedanensia*, 9: 201–248. DOI: <https://doi.org/10.26881/srg.2022.9.12>.
- Wojan, K. (2023). Z polskiej leksykografii biograficznej, nekrologicznej i komemoratywnej. Rosja i ZSRS a Polska. Część II. (Bibliografia prac z lat 2022–2023 oraz uzupełnienia). *Studia Rossica Gedanensia*, 10: 374–382. DOI: <https://doi.org/10.26881/srg.2023.10.18>.
- Zalejko, G. (1988). Biografistyka historyczna – zarys ewolucji gatunku. *Historyka*. *Studia Metodologiczne*, 18: 43–48.

Źródła internetowe / Internet sources

- Biblioteka Narodowa. (Online) <https://www.bn.org.pl/> (dostęp 10.10.2024).
- Indeks Represjonowanych*. Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. (Online) <https://indeksrepresjonowanych.pl/> (dostęp 10.10.2024).
- Narodowy Uniwersalny Katalog Centralny, NUKAT. (Online) <https://centrum.nukat.edu.pl/pl/> (dostęp 10.10.2024).

WYKAZ SŁOWNIKÓW WYDANYCH W LATACH 2023–2024**2023**

- Bagieński, Witold, Dźwigał, Magdalena. (Red.). (2023). *Leksykon bezpieczeństwa: kadra kierownicza aparatu bezpieczeństwa (1944–1956)*. T. 4. Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu. Warszawa: Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Ss. 631, [1].
- Bołdyrew, Aneta, Wałęga, Agnieszka. (Red.). (2023). *Działaczki i działacze oświatowi w Królestwie Polskim u progu niepodległości: słownik biograficzny*. T. 1: A–K. Wydanie 1. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego. Ss. 494, [2].
- Bołdyrew, Aneta, Wałęga, Agnieszka. (Red.). (2023). *Działaczki i działacze oświatowi w Królestwie Polskim u progu niepodległości: słownik biograficzny*. T. 2: L–Ż. Wydanie 1. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego. Ss. 556, [2].
- Damazyn, Michał. (2023). *Dykcjonarz kujawsko-pomorski: zasłużeni działacze „Solidarności” i opozycji antykomunistycznej odznaczeni medalem „Unitas Durat Palatinatus Cuiavianio-Pomeraniensis”*. T. 2. Toruń–Bydgoszcz–Włocławek: Jagielloński Instytut Wydawniczy. Ss. 426.
- Kawęcki, Krzysztof. (Red.). (2023). *Encyklopedia ruchu narodowego: organizacje, wydarzenia, pojęcia*. T. 3. Warszawa: Instytut Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego : Wydawnictwo Neriton. Ss. [6], 441, [1].
- Kijas, Artur. (2023). *Polacy w Rosji od XVII wieku do 1917 roku: słownik biograficzny*. Wydanie nowe rozszerzone. Poznań: Fundacja na rzecz Czystej Energii. Ss. 584, [1].
- Kleszcz, Krzysztof, Kalczyńska, Maria. (Red.). (2023). *Kresowanie na Śląsku po 1945 roku: leksykon*. T. 1. Praca zbiorowa. Współpraca: Barbara Maresz, Joanna Hytrek-Hryciuk. Opole: Instytut Śląski. Ss. 375.
- Lusek, Joanna. (Red. nauk.). (2023). *Między Kresami Wschodnimi a Śląskiem: biografie niebanalne*. Bytom: Muzeum Górnośląskie. Ss. 529. [Słownik biograficzny].
- Moszumański, Zbigniew. (2023). *Katyńczycy z Garnizonu Radymno*. Wydanie 1. Przemysł: Muzeum Narodowe Ziemi Przemyskiej. Ss. 160. [Słownik biograficzny].
- Ossibach-Budzyński, Andrzej. (2023). *Pawiak: więzienie polityczne 1880–1915: kronika*. Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego w Warszawie; Muzeum Niepodległości w Warszawie. Warszawa: Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego : Muzeum Niepodległości. Ss. 1103, [1]. [Zawiera indeksy nazwisk i miejscowości].
- Ossibach-Budzyński, Andrzej. (2023). *Pawiak 1880–1915: ludzie*. T. 1: A–K. Warszawa: Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego w Warszawie: Wydawnictwo Muzeum Niepodległości. Ss. 576. [Słownik biograficzny].
- Skoczek, Tadeusz. (Red.). (2023). *Magdalena Latosiewicz: twarze Niepodległej: katalog wystawy*. Warszawa–Radzymin: Wydawnictwo Muzeum Niepodległości. Ss. 75, [3]. [Katalog wystawy. Słownik biograficzny].
- Smolana, Krzysztof. (Oprac.). (2023). *Urzednicy służby zagranicznej Rzeczypospolitej Polskiej 1918–1945: przewodnik biograficzny*. T. 3. Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych. Seria Polska Służba Zagranicz-

na 1918–1945: Materiały Źródłowe. Warszawa: Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych : Ministerstwo Spraw Zagranicznych. Ss. 196.

2024

- Gałęzowski, Marek. (2024). „*Tam, gdzie największe niebezpieczeństwo, szedł pierwszy*”: sylwetki Żydów – uczestników walk o niepodległość i granice Polski w latach 1914–1921. Instytut Pamięci Narodowej. Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Warszawa: Instytut Pamięci Narodowej. Ss. 296. [Słownik biograficzny].
- Jakubowski, Wojciech, Załęski, Piotr. (2024). *Atlas systemu rządów III Rzeszy Niemieckiej*. Część 1: *Instytucje władzy*. T. 4: *Terytoria okupowane i struktury zależności*. Warszawa: Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR. Ss. 380.
- Kawęcki, Krzysztof. (Red.). (2024). *Encyklopedia ruchu narodowego: organizacje, wydarzenia, pojęcia*. T. 4. Warszawa: Instytut Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego : Wydawnictwo Neriton. Ss. [6], 528, [2].
- Ossibach-Budzyński, Andrzej. (2024). *Pawiak 1880–1915: ludzie*. T. 2: *L–Ś*. Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego w Warszawie, Muzeum Niepodległości w Warszawie. Warszawa: Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego w Warszawie : Wydawnictwo Muzeum Niepodległości. Ss. 496. [Słownik biograficzny].
- Ossibach-Budzyński, Andrzej. (2024). *Pawiak – Serbia 1880–1915: ludzie*. T. 3: *T–Ż, A–Ż*. Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego w Warszawie, Muzeum Niepodległości w Warszawie. Warszawa: Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego w Warszawie : Wydawnictwo Muzeum Niepodległości. Ss. 532. [Słownik biograficzny].
- Perzyński, Benedykt Zygfryd. (2024). *Ich tu w dół rzucili...: ofiary zbrodni katyńskiej związane z powiatem działdowskim*. Działdowo: Starostwo Powiatowe. Ss. 109, [1]. [Słownik biograficzny].
- Puliński, Andrzej Jarosław. (2024). *Młodzież w konspiracyjnych organizacjach niepodległościowych na terenie województwa białostockiego w latach 1945–1956: słownik biograficzny*. Akademia Podlaska w Białymstoku – Akademia Nauk Stosowanych. Białystok: Akademia Podlaska w Białymstoku. Ss. 475, [1]. [Słownik biograficzny].
- Szczeptański, Tomasz. (2024). *Funkcjonariusze i pracownicy więziennictwa RP zabici w Zbrodni Katyńskiej*. Warszawa: Centralny Zarząd Służby Więziennej. Ss. 243, [1]. [Słownik biograficzny].

Competing interests: The author declares that she has no competing interests.